

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2010 m. sausio 12 d.*

Byloje C-229/08

dėl *Verwaltungsgericht Frankfurt am Main* (Vokietija) 2008 m. balandžio 21 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2008 m. gegužės 28 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Colin Wolf

prieš

Stadt Frankfurt am Main,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininko pareigas einantis trečiosios kolegijos pirmininkas K. Lenaerts, kolegijų pirmininkai E. Levits ir P. Lindh (pranešėja), teisėjai C. W. A. Timmermans, A. Rosas, P. Kūris, A. Borg Barthet, A. Ó Caoimh ir L. Bay Larsen,

* Proceso kalba: vokiečių.

generalinis advokatas Y. Bot,
posėdžio sekretorius B. Fülöp, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2009 m. liepos 7 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos M. Lumma,

- Airijos, atstovaujamos D. O'Hagan, padedamo *BL P. McGarry*,

- Italijos vyriausybės, atstovaujamos I. Bruni, padedamos *avvocati dello Stato* W. Ferrante ir M. Russo,

- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos J. Enegren ir B. Conte,

susipažinęs su 2009 m. rugsėjo 3 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- ¹ Prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79, toliau – direktyva), išaiškinimu.

- ² Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant C. Wolf ir *Stadt Frankfurt am Main* (Vokietija) ginčą dėl pastarojo atsisakymo svarstyti C. Wolf kandidatūrą į vidutinės kategorijos techninės priešgaisrinės apsaugos tarnybą, nes jis vyresnis nei 30 metų amžiaus.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

3 Direktyva buvo priimta remiantis EB 13 straipsniu. Šios direktyvos 9, 11, 18 ir 25 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„9) Garantuojant visiems lygias galimybes, svarbiausia yra įsidarbinimas ir darbas, kurie ypač prisideda prie visapusiško piliečių dalyvavimo ekonominiame, kultūriniame ir socialiniame gyvenime bei jų galimybių realizavimo.

<...>

11) Diskriminavimas dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos gali pakenkti EB sutarties tikslų įgyvendinimui, ypač siekti pakankamai didelio užimtumo ir socialinės apsaugos lygio, gerinti gyvenimo lygį ir gyvenimo kokybę, siekti ekonominės ir socialinės sanglaudos bei vienybės, ir laisvo asmenų judėjimo.

<...>

18) Šioje direktyvoje nereikalaujama, kad visų pirma ginkluotosios pajėgos ir policija, įkalinimo ar avarinės tarnybos įdarbintų ar paliktų darbo vietoje

asmenis, kurie neturi reikiamos kvalifikacijos vykdyti tokios srities funkcijas, kurias jie gali būti paprašyti vykdyti siekiant teisėto tikslo išsaugoti minėtų tarnybų veiklos pajėgumą.

<...>

25) Diskriminavimo dėl amžiaus draudimas yra svarbiausia Užimtumo gairėse išdėstytų tikslų įgyvendinimo ir darbo jėgos įvairovės skatinimo priemonė. Vis dėlto tam tikromis aplinkybėmis galima pateisinti skirtingą požiūrį dėl amžiaus, todėl reikia priimti specialias nuostatas, kurios galėtų būti skirtingos, atsižvelgiant į valstybėse narėse susiklosčiusią padėtį. Todėl būtina išvelgti skirtingo požiūrio, kurį pateisina teisėta užimtumo politika, darbo rinka ir profesinio mokymo tikslai, ir diskriminacijos, kuri turi būti uždrausta, skirtumus.“

4 Remiantis direktyvos 1 straipsniu, jos tikslas – nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą.

5 Direktyvos 2 straipsnyje skelbiama:

„1. Šioje direktyvoje „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad dėl kurios nors iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos.

2. Šio straipsnio 1 dalyje:

- a) tiesioginė diskriminacija yra akivaizdi tada, kai dėl bet kurios iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai nei panašioje situacijoje yra, buvo ar galėjo būti elgiamasi su kitu asmeniu.

<...>“

6 Direktyvos 3 straipsnio 1 dalies a punkte patikslinama:

„Neviršijant Bendrijai suteiktų įgaliojimų, ši direktyva taikoma visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas:

- a) įsidarbinant, savarankiškai įsidarbinant ar darbo sąlygoms, įskaitant atrankos kriterijus ir priėmimo į darbą sąlygas, visoms veiklos rūšims ir visais profesinės karjeros etapais, įskaitant paaukštinimą.“

7 Direktyvos 4 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Nepaisant 2 straipsnio 1 ir 2 dalies, valstybės narės gali numatyti, kad skirtingas požiūris remiantis savybe, susijusia su kuria nors iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių, nebūtų laikomas diskriminacija, jei dėl konkrečių profesinės veiklos rūšių pobūdžio arba dėl jų vykdymo sąlygų tokia savybė yra įprastas [esminis] ir lemiamas profesinis reikalavimas, šis tikslas yra teisėtas, o reikalavimas proporcingas.“

8 Direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Nepaisydamos 2 straipsnio 2 dalies, valstybės narės gali numatyti, kad skirtingas požiūris dėl amžiaus nėra diskriminacija, jei pagal nacionalinę teisę jį objektyviai ir tinkamai pateisina teisėtas tikslas, įskaitant teisėtos užimtumo politikos, darbo rinkos ir profesinio mokymo tikslus, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Toks skirtingas poveikis [požiūris], be kitų dalykų, gali apimti:

- a) specialių sąlygų nustatymą siekiant įsidarbinti ir profesinio mokymo, įdarbinimui ir darbui, įskaitant atleidimą iš darbo ir apmokėjimo sąlygas, jaunimui, pagyvenusio amžiaus asmenims ir už priežiūrą atsakingiems asmenims, siekiant skatinti jų profesinę integraciją ir užtikrinti jų apsaugą;

- b) minimalaus amžiaus, profesinės patirties ar darbo stažo nustatymą siekiant įsidarbinti arba gauti tam tikrų su darbu susijusių privilegijų;

- c) maksimalaus įdarbinimo amžiaus nustatymą, paremtą su konkrečiomis pareigomis susijusiam mokymui keliamais reikalavimais arba su poreikiu nustatyti atitinkamą išdirbtą laikotarpį iki išėjimo į pensiją.“

9 Direktyvos 17 straipsnis suformuluotas taip:

„Valstybės narės sankcijoms, taikytinoms už nacionalinių nuostatų, priimtų pagal šią direktyvą, pažeidimus nustato taisykles ir imasi visų priemonių, būtinų jų taikymui užtikrinti. Sankcijos, kurias gali sudaryti kompensacijos nukentėjusiajam sumokėjimas, turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. <...>“

10 Pagal direktyvos 18 straipsnio pirmąją pastraipą į valstybių narių teisinę sistemą ši direktyva turėjo būti perkelta ne vėliau kaip 2003 m. gruodžio 2 dieną. Tačiau pagal to paties straipsnio antrąją pastraipą:

„Siekiant atsižvelgti į konkrečias sąlygas prireikus valstybėms narėms nuo 2003 m. gruodžio 2 d. [galėjo] būti skiriamas papildomas 3 metų laikotarpis, kitaip tariant, iš viso 6 metai šios direktyvos nuostatomis dėl diskriminacijos dėl amžiaus ir negalios įgyvendinti. Tokiu atveju jos apie tai nedelsdamos [turi pranešti] Komisijai. <...>“

- 11 Vokietijos Federacinė Respublika pasinaudojo šia galimybe, todėl šioje valstybėje narėje šios direktyvos nuostatos, susijusios su diskriminacija dėl amžiaus ir negalios, turėjo būti perkeltos ne vėliau kaip 2006 m. gruodžio 2 dieną.

Nacionalinės teisės aktai

Federalinės Heseno žemės teisės aktai

- 12 1994 m. gruodžio 21 d. Heseno žemės nutarimo dėl operatyvios profesionaliosios priešgaisrinės apsaugos tarnybos pareigūnų karjeros (*Hessische Feuerwehrlaufbahnverordnung*, toliau – *FeuerwLVO*) 3 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta, kad į pareigas vidutinės kategorijos tarnyboje gali būti skiriami ne vyresni kaip 30 metų asmenys.
- 13 1962 m. kovo 21 d. Heseno žemės viešosios tarnybos įstatymo (*Hessisches Beamtengesetz*, GVBl.1962 I, p. 26) 194 ir 197 straipsniai suformuluoti taip:

„194 straipsnis – Išleidimas į pensiją

1. Policijos pareigūnai (karjeros statutiniai pareigūnai) išleidžiami į pensiją mėnesio, kurį jiems sukanka šešiasdešimt metų (amžiaus riba), pabaigoje.

2. Atsižvelgiant į tarnybos interesus ir policijos pareigūno prašymą išleidimas į pensiją sulaukus šešiasdešimties gali būti atidėtas nustatytam laikotarpiui, kiekvieną kartą ne ilgiau kaip metams, daugiausia iki šešiasdešimt dvejų metų.

<...>

197 straipsnis – Teisinis statusas

1. 187 ir 192–194 straipsnių nuostatos pagal analogiją taikomos operatyvios profesionaliosios priešgaisrinės apsaugos tarnybos pareigūnams.

<...>“

Federalinės teisės aktai

¹⁴ Bylos aplinkybių metu galiojusioje 1976 m. rugpjūčio 24 d. Federalinių ir žemių pareigūnų ir teisėjų pensijų įstatymo (*Gesetz über die Versorgung der Beamten und*

Richter in Bund und Ländern, BGBl. 1976 I, p. 3839) 4 ir 14 straipsnių redakcijoje nustatyta:

„4 straipsnis – Teisės į pensiją įgijimas ir jos apskaičiavimas

1. Pensija pareigūnui skiriama tik:

1) po bent penkerių metų tarnybos <...>

<...>

14 straipsnis – Pensijos dydis

1. Už kiekvienus tarnybos metus, suteikiančius teisę į pensiją, ji siekia 1,79375 % teisę į pensiją suteikiančio darbo užmokesčio (5 straipsnis), tačiau visa negali viršyti 71,75 % šio darbo užmokesčio.

<...>

4. Minimalus pensijos dydis yra 35 % teisę į ją suteikiančio darbo užmokesčio (5 straipsnis).

<...>“

15 Direktyva buvo perkelta 2006 m. rugpjūčio 14 d. Bendruoju vienodo požiūrio įstatymu (*Allgemeines Gleichbehandlungsgesetz*, BGBl. 2006 I, p. 1897, toliau – *AGG*).

16 *AGG* 1, 3, 7, 10 ir 15 straipsniai suformuluoti taip:

„1 straipsnis – Įstatymo tikslas

Šiuo įstatymu siekiama užkirsti kelią ar pašalinti bet kokią diskriminaciją dėl rasės ar etninės kilmės, lyties, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos.

<...>

3 straipsnis – Sąvokos

1. Tiesioginė diskriminacija yra tada, kai vienam asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, nei panašioje situacijoje yra, buvo ar galėjo būti taikomos kitam asmeniui dėl 1 straipsnyje nurodytų priežasčių <...>

<...>

7 straipsnis – Diskriminacijos draudimas

1. Draudžiama diskriminuoti darbuotojus dėl kurios nors iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių <...>

2. Sutarčių nuostatos, pažeidžiančios 1 dalyje įtvirtintą diskriminacijos draudimą, yra negaliojančios.

<...>

10 straipsnis – Leidimas taikyti skirtingą požiūrį dėl amžiaus

Nepaisant 8 straipsnio, taikyti skirtingą požiūrį dėl amžiaus taip pat leidžiama, kai jis yra objektyviai ir pagrįstai pateisinamas teisėtu tikslu. Šiam tikslui pasiekti taikomos priemonės turi būti tinkamos ir būtinos. Šis skirtingas požiūris gali, be kita ko, apimti:

<...>

- 3) minimalaus įdarbinimo amžiaus nustatymą, pagrįstą konkrečioms pareigoms reikalaujamu specialiu išsilavinimu arba protingo tarnybos laikotarpio iki išėjimo į pensiją būtinumu.

<...>

15 straipsnis – Kompensacija ir žalos atlyginimas

1. Diskriminacijos draudimo pažeidimo atveju darbdavys privalo atlyginti padarytą žalą. Ši pareiga netaikoma, jei darbdavys nėra atsakingas už pažeidimą.

2. Darbuotojas gali reikalauti tinkamos piniginės kompensacijos už patirtą neturtinę žalą. Nepriėmimo į darbą atveju kompensacija negali viršyti trijų mėnesių darbo užmokesčio, jei asmuo nebūtų įdarbintas net vykdant nediskriminacinę atranką.

3. Jei taikomos kolektyvinių sutarčių nuostatos, darbdavys privalo atlyginti žalą tik tuo atveju, jeigu jis veikė tyčia ar labai neatsargiai.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

17 2006 m. spalio 4 d. *Stadt Frankfurt am Main* Priešgaisrinės apsaugos tarnybų direkcija gavo laišką, kuriame C. Wolf, gimęs 1976 m. gruodžio 9 d., pateikė savo kandidatūrą į vidutinės kategorijos techninę priešgaisrinės apsaugos tarnybą.

18 2006 m. lapkričio 13 d. *Stadt Frankfurt am Main* pranešė C. Wolf, kad artimiausias įdarbinimas turėjo vykti 2007 m. rugpjūčio 1 dieną. Tačiau ši data buvo perkelta į 2008 m. vasario 1 d., o atrankos procedūra įvyko 2007 m. rugpjūtį.

19 2007 m. vasario 28 d. *Stadt Frankfurt am Main* pranešė C. Wolf, kad jo kandidatūra negali būti svarstoma, nes jis vyresnis nei 30 metų amžiaus.

20 2007 m. balandžio 12 d. C. Wolf pareikalavo iš *Stadt Frankfurt am Main* kompensacijos AGG 21 straipsnio pagrindu. Prašomos kompensacijos dydis atitiko trijų mėnesių darbo užmokestį, kurį jis būtų gavęs jei būtų įdarbintas.

21 Atmetus šį prašymą 2007 m. gegužės 4 d. Sprendimu, patvirtintu 2007 m. spalio 10 d., C. Wolf kreipėsi į *Verwaltungsgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino administracinis teismas), prašydamas panaikinti 2007 m. gegužės 4 d. ir spalio 10 d. Sprendimus ir priteisti iš *Stadt Frankfurt am Main* žalos atlyginimą.

22 Šiame teisme C. Wolf teigė, kad *FeuerwLVO* prieštarauja AGG.

23 Abejodamas dėl Vokietijos teisės aktų atitikties direktyvos 6 ir 17 straipsniams, *Verwaltungsgericht Frankfurt am Main* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar nacionalinis teisės aktų leidėjas visada turi didelę diskreciją vertinti ir spręsti, įgyvendindamas direktyvos <...> 6 straipsnio 1 dalimi suteiktą veiksmų laisvę, ar ši diskrecija bet kuriuo atveju yra ribojama tuo, kas būtina, kai kalbama apie maksimalaus įdarbinimo amžiaus nustatymą, atsižvelgiant į minimalaus tarnybos laiko iki išėjimo į pensiją būtinumą, remiantis direktyvos <...> 6 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos c punktu?

2. Ar direktyvos <...> 6 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos c punkte nurodytas poreikis sukonkretina šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalies pirmojoje pastraipoje

nurodytos priemonės tinkamumą ir kartu apriboja šios bendros taisyklės taikymo sritį?

3. a) Ar tai, jog darbdavys, nustatydamas maksimalų įdarbinimo amžių, siekia savo intereso, kad įdarbinti pareigūnai kuo ilgiau aktyviai dirbtų, yra teisėtas tikslas pagal direktyvos <...> 6 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą?

 - b) Ar šio tikslo įgyvendinimas yra netinkamas jau tuomet, kai dėl to pareigūnai turi dirbti ilgesnį laiką negu reikia, kad gautų teisę į įstatymu garantuojamą minimalų pensinį aprūpinimą išėjus į pensiją anksčiau laiko po penkerių tarnybos metų?

 - c) Ar šio tikslo įgyvendinimas yra netinkamas tik tuomet, kai dėl to pareigūnai turi dirbti ilgesnį laiką negu reikia, skaičiuojant matematiškai, kad užtarnautų įstatymų garantuojamą minimalų pensinį aprūpinimą išėjus į pensiją anksčiau laiko – dabar po 19,51 metų?
-
4. a) Ar tai, kad nustatant kuo mažesnį maksimalų įdarbinimo amžių siekiama maksimaliai apriboti bendrą galimų įdarbinti pareigūnų skaičių tam, kad būtų mokama kuo mažiau su konkrečiu atveju susijusių išmokų, kaip antai nelaimingų atsitikimų ar ligos pašalpų (taip pat pašalpų šeimos nariams), yra teisėtas tikslas direktyvos <...> 6 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos prasme?

- b) Kokią reikšmę gali turėti aplinkybė, kad vyresnio amžiaus žmonėms mokamos didesnės išmokos nelaimingų atsitikimų atvejais ar ligos pašalpos (taip pat šeimos nariams) nei jaunesniems pareigūnams, todėl įdarbinant vyresnio amžiaus pareigūnus su tuo susijusios bendros išlaidos gali padidėti?
- c) Ar šiuo atveju būtinos tikslios prognozės ar statistika, ar pakanka bendrųjų tikimybės prielaidų?
5. a) Ar tai, kad darbdavys ketina taikyti tam tikrą maksimalų įdarbinimo amžių, siekdamas užtikrinti „amžiaus struktūros pusiausvyrą atitinkamoje tarnyboje“, yra teisėtas tikslas direktyvos <...> 6 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos prasme?
- b) Kokius reikalavimus prireikus turi tenkinti argumentai dėl tokios amžiaus struktūros nustatymo, kad jie atitiktų pateisinimo pagrindams keliamas sąlygas (tinkamumas ir būtinumas)?
6. Ar tai, jog darbdavys maksimalaus įdarbinimo amžiaus atžvilgiu remiasi tuo, kad kol sueis šis amžius paprastai galima įvykdyti esmines įdarbinimo sąlygas profesiniam mokymui vidutinės kategorijos priešgaisrinės apsaugos tarnyboje, įgijus atitinkamą mokyklinį ir profesinį išsilavinimą, yra teisėtas argumentas direktyvos <...> 6 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos prasme?

7. Kokiais kriterijais remiantis reikia spręsti, ar minimalus tarnybos laikas iki išėjimo į pensiją yra tinkamas arba būtinas?
- a) Ar minimalaus tarnybos laiko būtinumą gali pateisinti vien tai, jog jis yra atlygis už pas darbdavį įgytą ir tik jo lėšomis apmokėtą kvalifikaciją (tinkamumas pareigoms vidutinės kategorijos priešgaisrinės apsaugos tarnyboje) tam, kad remiantis šia kvalifikacija vėliau būtų galima užtikrinti atitinkamą tarnybos laikotarpį pas šį darbdavį, kad pareigūnas laipsniškai atidirbtų išlaidas jo profesiniam mokymui?
 - b) Kiek ilgiausiai gali trukti po profesinio mokymo nustatytas tarnybos laikotarpis? Ar jis gali viršyti penkerius metus, ir, jei taip, kokiomis sąlygomis?
 - c) Ar, nepaisant atsakymo į 7 klausimo a punktą, minimalaus tarnybos laikotarpio tinkamumas ar būtinumas gali būti pateisintas argumentu, jog pareigūnų, kurių pensinį aprūpinimą finansuoja tik darbdavys, numatomo aktyvios tarnybos laiko nuo įdarbinimo iki planuojamo išėjimo į pensiją turi pakakti, kad jie užtarnautų įstatymu garantuojamą minimalų pensinį aprūpinimą; šiuo metu, skaičiuojant matematiškai, jis įgyjamas ištarnavus 19,51 metų laikotarpį?
 - d) Atvirkščiai, ar atsakymą įdarbinti galima pateisinti direktyvos <...> 6 straipsnio 1 dalimi tik tuomet, kai asmuo būtų įdarbintas tokio amžiaus, kad dėl

planuojamo išėjimo į pensiją reikėtų suteikti minimalų aprūpinimą, nors jis dar nebūtų užtarnautas, skaičiuojant matematiškai?

8. a) Ar vertinant išėjimą į pensiją pagal direktyvos <...> 6 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos c punktą reikia remtis įstatymuose išėjimui į pensiją su teise gauti ją nustatyta amžiaus riba, ar konkrečios pareigūnų arba profesinės grupės vidutiniu statistiniu išėjimo į pensiją amžiumi?
- b) Kiek prireikus reikia atsižvelgti į tai, kad atskiriems pareigūnams įprastas išėjimas į pensiją gali būti atidėtas iki dvejų metų? Ar ši aplinkybė atitinkamai lemia maksimalaus įdarbinimo amžiaus padidinimą?
9. Ar apskaičiuojant minimalų tarnybos laiką pagal direktyvos <...> 6 straipsnio 1 dalį galima atsižvelgti į tarnyboje privalomus baigti mokymus? Ar šiuo klausimu turi reikšmės tai, ar turi būti atsižvelgta į visą mokymosi laikotarpį kaip į tarnybos laiką, suteikiantį teisę į pensiją, ar mokymosi laikotarpis vis dėlto neištrauktinas į minimalų tarnybos laikotarpį, kurio darbdavys gali reikalauti pagal direktyvos <...> 6 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos c punktą?
10. Ar [AGG] 15 straipsnio 1 dalies antro sakinio ir 3 dalies nuostatos atitinka direktyvos <...> 17 straipsnį?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 24 Savo pirmuoju ir devintuoju klausimais, kuriuos tikslinga nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi dėl nacionalinės teisės aktų leidėjo turimos diskrecijos nustatyti, kad skirtingas požiūris dėl amžiaus nėra Bendrijos teisės draudžiama diskriminacija. Konkrečiai kalbant, jis klausia, ar tokie tikslai, kaip antai siekis užtikrinti ilgą pareigūnų karjerą, apriboti socialinių išmokų sumas, įtvirtinti amžiaus struktūros pusiausvyrą profesijoje ar užtikrinti minimalų tarnybos laikotarpį iki išėjimo į pensiją, yra teisėti direktyvos 6 straipsnio 1 dalies prasme ir ar maksimalaus 30 metų amžiaus nustatymas priimant į vidutinės kategorijos techninę priešgaisrinės apsaugos tarnybą yra tinkama ir būtina šių tikslų įgyvendinimo priemonė.
- 25 Siekiant atsakyti į šiuos klausimus, reikia iširti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai patenka į direktyvos taikymo sritį, ar jie įtvirtina skirtingą požiūrį direktyvos prasme, ir, jei taip, ar šis skirtingas požiūris yra pateisinamas.
- 26 Kalbant pirmiausia apie tai, ar pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai patenka į direktyvos taikymo sritį, konstatuotina, kad iš šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies a punkto matyti, jog, atsižvelgiant į Bendrijai suteiktą kompetenciją, ji taikoma „visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas, <...> įsidarbinant, savarankiškai įsidarbinant ar darbo sąlygoms, įskaitant atrankos kriterijus ir priėmimo į darbą sąlygas, visoms veiklos rūšims ir visais profesinės karjeros etapais“ (žr. 2009 m. birželio 18 d. Sprendimo *Hütter*, C-88/08, Rink. p. I-5325, 34 punktą).

- 27 Iš *FeuerwLVO* 3 straipsnio matyti, kad į vidutinės kategorijos techninę priešgaisrinės apsaugos tarnybą priimami tik ne vyresni kaip 30 metų asmenys. Taigi ši nuostata daro poveikį priėmimo į šią tarnybą sąlygoms. Dėl šios priežasties tokie teisės aktai turi būti laikomi nustatančiais su įsidarbinimu susijusias taisykles direktyvos 3 straipsnio 1 dalies a punkto prasme.
- 28 Antra, kalbant apie tai, ar pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai įtvirtina skirtingą požiūrį dėl amžiaus, kiek tai susiję su įdarbinimu ir darbu, reikia konstatuoti, kad pagal direktyvos 2 straipsnio 1 dalį šios direktyvos tikslais „vienodo požiūrio principas“ reiškia, jog dėl kurios nors iš jos 1 straipsnyje nurodytų priežasčių nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos. Direktyvos 2 straipsnio 2 dalies a punkte patikslinta, kad šio straipsnio 1 dalyje nurodyta tiesioginė diskriminacija yra akivaizdi tada, kai dėl bet kurios iš direktyvos 1 straipsnyje nurodytų priežasčių su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai nei su panašioje situacijoje esančiu kitu asmeniu. (žr. 2007 m. spalio 16 d. Sprendimo *Palacios de la Villa*, C-411/05, Rink. p. I-8531, 50 punktą ir 2009 m. kovo 5 d. Sprendimo *Age Concern England*, C-388/07, Rink. p. I-1569, 33 punktą).
- 29 Taikant *FeuerwLVO* 3 straipsnį vieni asmenys dėl to, kad yra vyresni nei 30 metų, traktuojami mažiau palankiai nei panašioje situacijoje esantys kiti asmenys. Tokia nuostata įtvirtina skirtingą požiūrį dėl amžiaus direktyvos 2 straipsnio 2 dalies a punkto prasme.
- 30 Trečia, reikėtų ištirti, ar, kaip klausia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, *FeuerwLVO* 3 straipsnio taikymu nulemtas skirtingas požiūris yra pateisinamas, atsižvelgiant į direktyvą.

31 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas manė esant tikslinga patikrinti, ar skirtingas požiūris dėl amžiaus galėjo būti pateisintas taikant AGG 10 straipsnį, iš esmės pakartojantį direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus principus. Taigi šiuos įvairius klausimus jis susiejo su šia direktyvos nuostata, iš karto atmesdamas galimybę, taikant direktyvos 4 straipsnio 1 dalį, nepripažinti skirtingo požiūrio kaip diskriminacijos. Anot šio teismo, kandidato fizinis tinkamumas priimant į vidutinės kategorijos techninę priešgaisrinės apsaugos tarnybą vertinamas atskiroje atrankos procedūroje, kurioje C. Wolf nebuvo leista dalyvauti dėl jo amžiaus. Dėl šios priežasties teisės aktuose įtvirtintos priėmimo į šią tarnybą amžiaus ribos negalima pripažinti esminiu ir lemiamu profesiniu reikalavimu minėto 4 straipsnio 1 dalies prasme.

32 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, net jei formaliai žiūrint prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas apribojo savo klausimą direktyvos 6 straipsnio 1 dalies aiškinimu, ieškodamas, kaip pateisinti pagrindinėje byloje nagrinėjamų teisės aktų taikymo nulemtą skirtingą požiūrį, ši aplinkybė netrukdo Teisingumo Teismui pateikti jam visapusišką Bendrijos teisės išaiškinimą, kuris gali būti naudingas sprendimui jo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar šis teismas apie tai užsiminė savo pateiktame klausime (žr., be kita ko, 2007 m. sausio 25 d. Sprendimo *Dyson*, C-321/03, Rink. p. I-687, 24 punktą; 2007 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Alevizos*, C-392/05, Rink. p. I-3505, 64 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką bei 2008 m. sausio 24 d. Sprendimo *Lianakis ir kt.*, C-532/06, Rink. p. I-251, 23 punktą). Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas turi iš visos nacionalinio teismo pateiktos informacijos, ypač iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamosios dalies, atrinkti aiškintinus Bendrijos teisės klausimus, atsižvelgdamas į bylos dalyką (žr. 2009 m. spalio 27 d. Sprendimo *ČEZ*, C-115/08, Rink. p. I-10265, 81 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

33 Tiek iš Vokietijos vyriausybės atsakymų į Teisingumo Teismo, remiantis jo Statuto 24 straipsniu, pateiktus klausimus, tiek iš posėdyje pateiktų šios vyriausybės pastabų matyti, kad nustatant 30 metų amžiaus ribą priimant į vidutinės kategorijos techninę

priešgaisrinės apsaugos tarnybą Federalinėje Heseno žemėje siekiama užtikrinti profesionalios priešgaisrinės apsaugos pajėgų operatyvumą ir sklandžią veiklą.

- 34 Anot šios vyriausybės, vykdant tam tikras vidutinės kategorijos techninės priešgaisrinės apsaugos tarnybos užduotis keliami ypač dideli fiziniai reikalavimai, kuriuos pajėgūs įvykdyti tik jauniausi pareigūnai. Atsižvelgiant į mediciniškai įrodytą senėjimo procesą, vyresni kaip 45–50 m. pareigūnai nebepasižymi šiais aukštais fiziniais pajėgumais, ir minėtas užduotis turi atlikti jauniausi pareigūnai. Dėl šios priežasties nustačius maksimalų amžių priimant į tarnybą siekiama užtikrinti, kad vidutinės kategorijos techninės priešgaisrinės apsaugos tarnybos pareigūnai palyginti ilgą savo karjeros laikotarpį pajėgtų vykdyti ypač didelius fizinius reikalavimus keliančias užduotis.
- 35 Šiuo klausimu pažymėtina, kad, remiantis pačia direktyvos 4 straipsnio 1 dalies formuluote, „skirtingas požiūris remiantis savybe, susijusia su kuria nors iš [šios direktyvos] 1 straipsnyje nurodytų priežasčių, [nėra] laikomas diskriminacija, jei dėl konkrečių profesinės veiklos rūšių pobūdžio arba dėl jų vykdymo sąlygų tokia savybė yra įprastas [esminis] ir lemiamas profesinis reikalavimas, šis tikslas yra teisėtas, o reikalavimas proporcingas“. Iš to matyti, kad esminį ir lemiamą profesinį reikalavimą turi sudaryti ne skirtingą požiūrį pagrindžiantis motyvas, o su šiuo motyvu susijusi savybė.
- 36 Siekiant nustatyti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamuose teisės aktuose įtvirtintas skirtingas požiūris yra pateisinamas, reikia patikrinti, ar fizinis pajėgumas yra su amžiumi susijusi savybė ir ar jis yra esminis ir lemiamas profesinis reikalavimas nagrinėjamai profesinei veiklai arba jos vykdymui tiek, kiek šiais teisės aktais siekiamas tikslas yra teisėtas, o šis reikalavimas – proporcingas.

37 Kalbant pirmiausia apie minėtais nacionalinės teisės aktais siekiamą tikslą, iš Vokietijos vyriausybės paaiškinimų matyti, kad siekiama užtikrinti profesionalios priešgaisrinės apsaugos pajėgų operatyvumą ir sklandžią veiklą.

38 Šiuo klausimu pažymėtina, kad profesionalios priešgaisrinės apsaugos tarnybos pajėgos yra gelbėjimo tarnybų dalis. Direktyvos 18 konstatuojamojoje dalyje patikslinama, jog direktyvoje nereikalaujama, kad šios tarnybos įdarbintų asmenis, neturinčius reikiamos kvalifikacijos vykdyti visas funkcijas, kurias jie gali būti paprašyti vykdyti siekiant teisėto tikslo – išsaugoti minėtų tarnybų veiklos pajėgumą.

39 Taigi akivaizdu, kad siekis užtikrinti profesionalios priešgaisrinės apsaugos tarnybos operatyvumą ir sklandžią veiklą yra teisėtas tikslas pagal direktyvos 4 straipsnio 1 dalį.

40 Antra, kalbant apie esminį ir lemiamą profesinį ugniagesio veiklos ar jos vykdymo reikalavimą, iš Vokietijos vyriausybės pateiktų pastabų, kurioms nebuvo prieštaraujama, matyti, kad vidutinės kategorijos techninės priešgaisrinės apsaugos tarnybos nariai vykdo įvykių vietose profesionaliems ugniagesiams tenkančias užduotis. Skirtingai nuo techninės priešgaisrinės apsaugos tarnybos vykdomų valdymo ir vadovavimo funkcijų, vidutinės kategorijos techninės priešgaisrinės apsaugos tarnybos veikla yra fizinio pobūdžio. Šios tarnybos nariai dalyvauja gesinant gaisrus, gelbstint žmones, vykdant su aplinkosauga susijusias užduotis, gelbstint gyvūnus ir apsaugant nuo pavojingų gyvūnų bei vykdant pagalbines funkcijas, pavyzdžiui, prižiūrint ir tikrinant apsaugos įrangą ir tarnybines transporto priemones. Iš to matyti, kad ypač didelių fizinių pajėgumų turėjimą galima laikyti esminiu ir lemiamu profesiniu

reikalavimu direktyvos 4 straipsnio 1 dalies prasme, vykdamt vidutinės kategorijos priešgaisrinės pasaugos tarnybos nario profesinę veiklą.

41 Trečia, dėl klausimo, ar didelių fizinių pajėgumų turėjimo būtinumas susijęs su amžiumi, pažymėtina, kad Vokietijos vyriausybė teigia, ir jai dėl to neprieštarujama, jog vidutinės kategorijos priešgaisrinės pasaugos tarnybos nariams patikėtos tam tikros užduotys, pavyzdžiui, gaisrų gesinimas ar žmonių gelbėjimas, reikalauja ypač didelių fizinių pajėgumų ir jas gali vykdyti tik jauni pareigūnai. Šiuo klausimu ši vyriausybė pateikia darbo ir sporto medicinos specialistų atliktuose tyrimuose gautus mokslo duomenis, iš kurių matyti, kad kvėpavimo pajėgumas, raumenų jėga ir ištvėrmė mažėja su amžiumi. Taigi tik labai nedaug vyresnių kaip 45 m. pareigūnų pasižymi fiziniais pajėgumais, kurių pakaktų jų funkcijoms kovos su gaisrais srityje vykdyti. Asmenų gelbėjimo srityje dirbantys pareigūnai netenka minėtų pajėgumų sulaukę 50 metų. Šį amžių viršiję pareigūnai dirba kituose minėtos veiklos rūšių sektoriuose. Iš to matyti, kad būtinumas turėti visą fizinį pajėgumą norint užsiimti ugniagesio profesiją vidutinės kategorijos techninėje tarnyboje susijęs su šios tarnybos narių amžiumi.

42 Ketvirta ir galiausiai, atsakant į klausimą, ar pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai, nustatantys maksimalią 30 metų amžiaus ribą priimant į tarnybą pareigūnus, turinčius didelį fizinį pajėgumą, leidžiantį vykdyti ugniagesio profesiją vidutinės kategorijos techninėje tarnyboje, yra proporcingi, reikia iširti, ar ši riba yra tinkama nustatytam tikslui pasiekti ir neviršija to, kas būtina jam įgyvendinti.

43 Šiuo klausimu, kaip ką tik buvo pasakyta, vidutinės kategorijos techninei priešgaisrinės apsaugos tarnybai tenkančias gaisrų gesinimo ir žmonių gelbėjimo užduotis gali vykdyti tik jauniausi pareigūnai. Vyresni kaip 45 m. ar 50 m. pareigūnai vykdo kitas užduotis.

Siekiant užtikrinti veiksmingą vidutinės kategorijos techninės priešgaisrinės apsaugos tarnybos veiklą, galima pripažinti būtinumą, kad didžioji dalis šios tarnybos pareigūnų pajėgtų vykdyti sunkias fizines užduotis, taigi, kad jie būtų jaunesni nei 45 m. ar 50 m. amžiaus. Be to, paskyrus vyresnius kaip 45 m. ar 50 m. pareigūnus atlikti fiziškai lengvesnes užduotis būtina juos pakeisti jaunais pareigūnais. Taigi įdarbinamo pareigūno amžius lemia laikotarpį, kuriuo jis pajėgs vykdyti sunkias fizines užduotis. Įdarbinus 30 metų dar nesulaukusį pareigūną, atsižvelgiant į tai, kad jis turės baigti dvejus metus trunkančius mokymus, jį bus galima skirti vykdyti šias užduotis mažiausiai 15–20 metų. Atvirkščiai, jei jis būtų įdarbintas sulaukęs 40 m., maksimali šio laikotarpio trukmė būtų 5–10 metų. Įdarbinus vyresnio amžiaus pareigūnus per daug jų negalėtų būti skiriami atlikti sunkiausias fizines užduotis. Be to, taip įdarbinant, pareigūnai negalėtų būti skiriami vykdyti minėtas užduotis pakankamai ilgam laikotarpiui. Galiausiai, kaip teigia Vokietijos vyriausybė, protingai organizuojant profesionalių ugniagesių pajėgas, kiek tai susiję su vidutinės kategorijos technine tarnyba, būtina atitikti tarp fiziškai sunkių pareigų, netinkančių vyriausiems pagal amžių pareigūnams, ir jiems tinkančių fiziškai mažiau sunkių pareigų.

44 Dėl šios priežasties darytina išvada, kad pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai, nustatantys maksimalią 30 metų amžiaus ribą priimant į vidutinės kategorijos techninę priešgaisrinės apsaugos tarnybą, gali būti laikomi, pirma, tinkamais siekiant tikslo užtikrinti profesionalios priešgaisrinės apsaugos tarnybos operatyvumą ir sklandžią veiklą ir, antra, neviršijančiais to, kas būtina šiam tikslui įgyvendinti.

45 Kadangi skirtingas požiūris dėl amžiaus yra pateisinamas pagal direktyvos 4 straipsnio 1 dalį, nėra reikalo nagrinėti, ar jis galėtų būti pateisintas pagal šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalį.

- 46 Iš visų pateiktų svarstymų matyti, jog į 1–9 klausimus reikia atsakyti, kad direktyvos 4 straipsnio 1 dalis aiškintina kaip nedraudžianti tokių nacionalinės teisės aktų, kokie nagrinėjami pagrindinėje byloje, nustatančių maksimalų 30 metų amžių priimant į vidutinės kategorijos techninę priešgaisrinės apsaugos tarnybą.
- 47 Atsižvelgiant į atsakymą, pateiktą į 1–9 klausimus, nereikia atsakyti į 10 klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 48 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, 4 straipsnio

1 dalį reikia aiškinti taip, kad ji nedraudžia tokių nacionalinės teisės aktų, kokie nagrinėjami pagrindinėje byloje, nustatančių maksimalų 30 metų amžių priimant į vidutinės kategorijos techninę priešgaisrinės apsaugos tarnybą.

Parašai.